Aandacht voor meervoudig tekstbegrip:

een verkenning van mogelijkheden

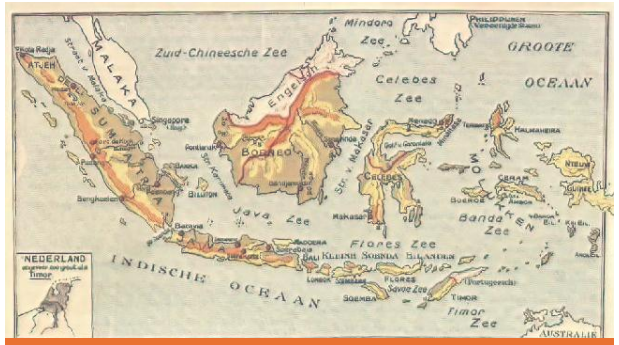

dr. Suzanne Bogaerds-Hazenberg
www.leesonderwijs.com

Wat is meervoudig tekstbegrip?

‘de vaardigheid om uit **verschillende informatiebronnen** te komen tot een **geïntegreerde weergave** van een inhoudelijk of vakspecifiek onderwerp’

(Anmarkrud, Braten & Stromso, 2014)

Thematisch lezen

Bronevaluatie/AI

Kennisconstructie

Waarom nú aan de slag?

Kerndoelen primair en voortgezet onderwijs: wettelijke opdracht (SLO, 2026)

Toetsing zal hier nadrukkelijker op gaan insteken (vgl. Rooijackers et al., 2025)

2B **De leerling evalueert en reflecteert op zakelijke en literaire teksten.**

Het gaat hierbij om:

- benoemen van inhoudelijke relaties binnen en tussen verschillende teksten;
- benoemen van verschillen en overeenkomsten in feiten, meningen en perspectieven;
- benoemen van tegenstrijdige en overeenkomstige inhoud binnen en tussen teksten;
- evalueren van bruikbaarheid van teksten;
- reflecteren op de waarde, inhoud en vorm van teksten.

2C **De leerling verkent de betrouwbaarheid van verschillende bronnen.**

Het gaat hierbij om:

- oriënteren op kenmerken van aangereikte bronnen: maker, tekstsoort en verschijningsdatum;
- benoemen van inhouds- en vormelementen die misleidend zijn of vragen oproepen;
- vergelijkend beoordelen van bronnen op basis van hun betrouwbaarheid.

Opgave 33 uit vwo 2024-1

Geef vier inhoudelijke en/of stilistische kenmerken van bron 3 waardoor deze bron betrouwbaarder overkomt dan bron 2. Laat de vindplaats en auteur van bron 3 hierbij buiten beschouwing.

Opgave 34 uit vwo 2024-1

Je kunt erover twijfelen of bron 4 voor je waarderingsonderzoek bruikbaar is.
Geef twee argumenten waarom bron 4 hiervoor niet bruikbaar is. Baseer je antwoord op de inhoud van bron 4. Laat de vindplaats en auteur van bron 4 hierbij buiten beschouwing. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

Robin Raven
De Lotus en de Waringin-boom
LEMNISCAAT

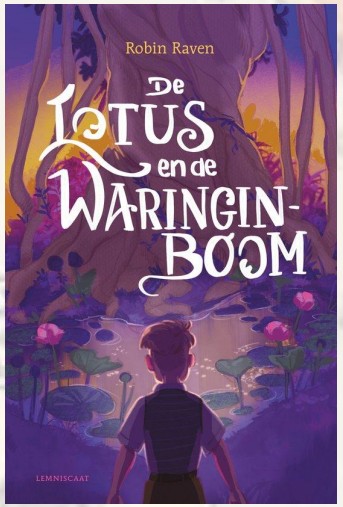

MARTINE LETTERIE
NOOIT MEER THUIS
LEOPOLD

MARRIT BOOGAARS, ANNEMIEK DE GROOT, JUUL LELIEVELD, LIESBETH ROSENDAAL
MET ILLUSTRATIES VAN DIDO DRACHMAN
Bekroond met een Zilveren Penseel 2026
HET BEGON MET PEPER
DE GESCHIEDENIS VAN INDONESIË EN NEDERLAND
GOTTMER

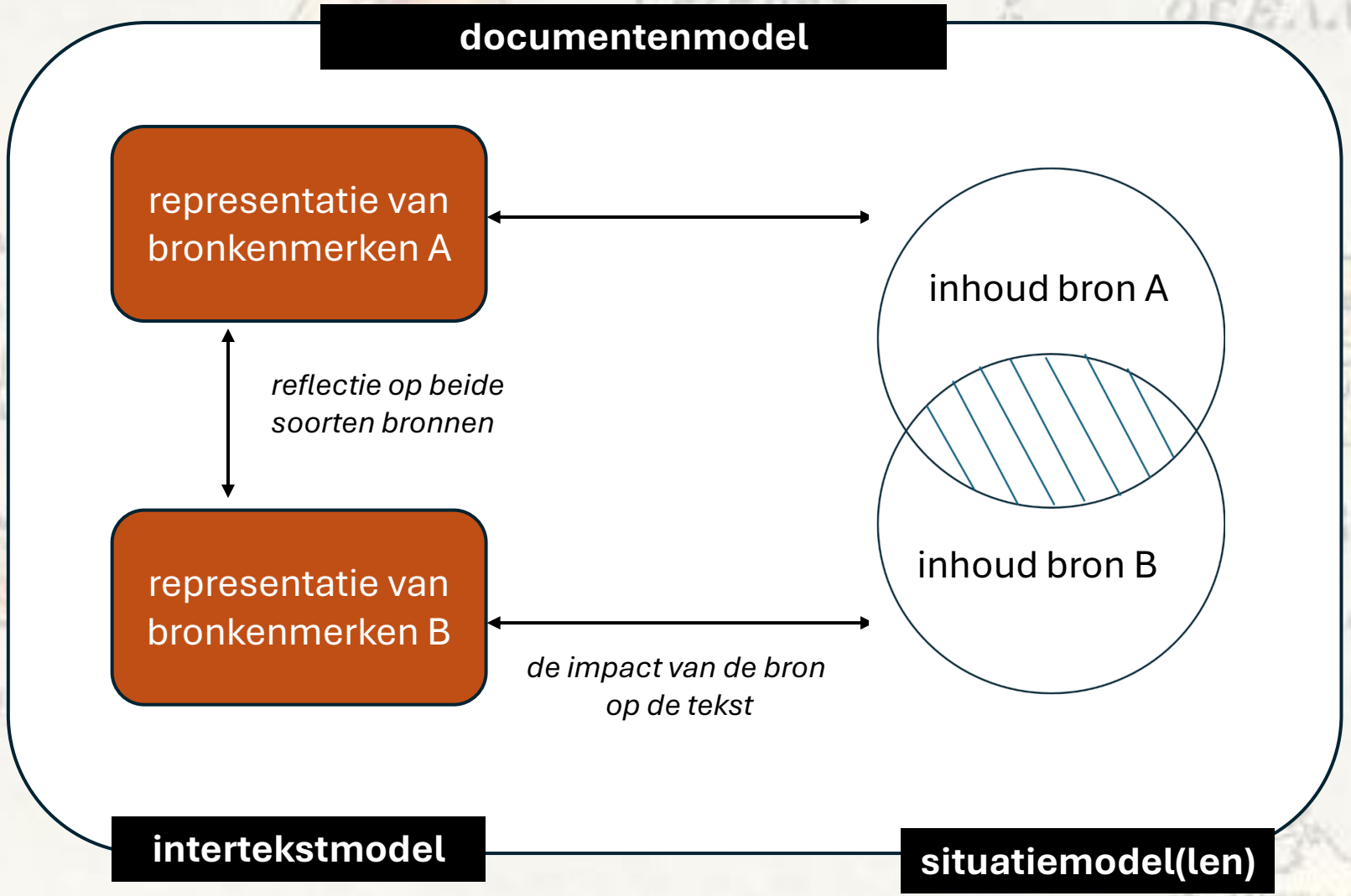
Documentenmodel (Perfetti et al., 1999)

Hoe ontstaat meervoudig tekstbegrip?

Teksten met broninformatie

Stapsgewijze aanpak (Castells et al., 2022)

Voorbeeldinterventie

Wat zijn pemoeda's? Welke **aanvulling** op je antwoord kun je nog doen vanuit *De lotus en de waringinboom?*

Intratekstuele inferenties over inhoud

Intertekstuele inferenties over inhoud

Begrip van Tekst A
☑ Reproductievragen
☑ Inferentievragen over A

Begrip van Tekst B
☑ Reproductievragen
☑ Inferentievragen over B

Verhouding A &B

=> Dit onderzoek:
overeenkomst en aanvulling

Inferentievragen over A & B samen

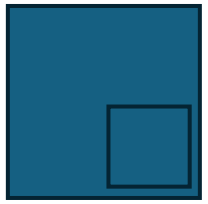
1) *Welke tekst geeft de meest **relevante** info?*
2) *Welke **aanvulling** op je antwoord kun je doen vanuit de andere tekst?*

Doorlopend: modeling en instructie over strategische aanpak, oog voor *vragen stellen* en *parafraseren*

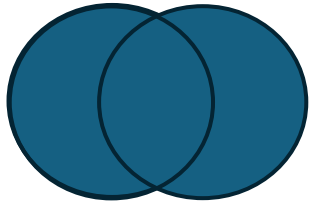
Oog voor de inhoud

Intertekstuele inferenties

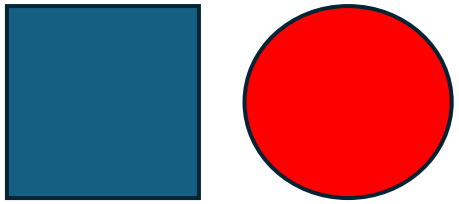
Ondersteunende informatie (=)

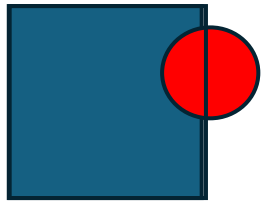
Overeenkomstige en aanvullende informatie (=+)

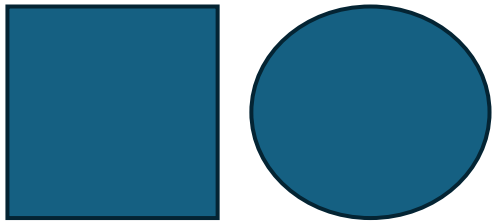
Tegenstrijdige informatie (≠)

Nuancerende informatie

Verschillende perspectieven

DISC-model Hoe groter de *contradictie* tussen teksten,
hoe meer lezers gaan letten op bronkwaliteit (Rouet et al., 2017)

Kun je voorbeelden noemen van aanvullende, overeenkomstige of ondersteunende informatie, tegenstrijdige of nuancerende informatie?

***De lotus en de waringinboom* – Robin Raven**

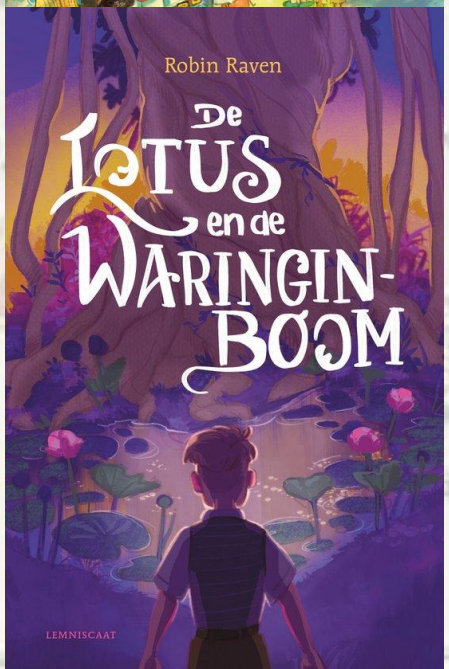
Een Indonesische jongen wordt door twee militairen onder zijn oksels naar binnen gesleurd. De voeten van het slachtoffer slepen over de grond als de voeten van een pop.

Het broodmagere lichaam van de jongen trilt als een espenblad. ‘We hebben hem betrapt op wapensmokkel’, zegt de wachtmeester. ‘We zaten achter pemoeda’s aan.’ ‘De wapens zaten in een mand tussen het fruit: revolvers en handgranaten. Hij dacht dat we het niet doorhadden.’ […]

Nu ben ik alleen met de jongen. Een pemoeda. Een terrorist. Maar zo ziet hij er niet uit. Voor me ligt geen volwassene, maar een kind. Hoe oud zal hij zijn? Misschien een paar jaar ouder dan ik!

De jongen kreunt. Ik voel zijn adem in mijn gezicht. Af en toe lijkt hij weg te zakken, maar dan is hij er weer. Hij staart me aan. De mond beweegt een beetje. Een woord. *Merdeka.*

***Het begon met peper* - Marrit Boogaars e.a.**

Soekarno’s roep om *merdeka* (vrijheid) had veel Indonesiërs in het hart geraakt. Zij wilden vechten voor hun vrijheid. Het volksveiligheidsleger werd opgericht, maar het was geen kant-en-klaar goed georganiseerd leger om voor de onafhankelijkheid te strijden. Om toch actie te kunnen ondernemen, vormden jongens en jonge mannen groepen die strijdgroepen werden: *pemoeda’s* (Indonesisch voor ‘jeugd’ of ‘jongeren’). Deze pemoeda’s doken overal op en andere groepen (bendes) sloten zich bij hen aan. Ze gebruikten veel geweld tegen iedereen die niet voor een onafhankelijk Indonesië was. Hun strijdkreet was: Bersiap! Dat betekent: ‘Sta paraat!’ Nederlanders en Indonesiërs die het meemaakten, noemen deze periode de Bersiap […].

De pemoeda’s waren losse strijdgroepen die hun eigen plan trokken. Ze waren bewapend met hakmessen en speren. Ze gebruikten alle scherpe dingen die ze maar konden vinden en plunderden wapenopslagplaatsen van de Japanners. De Indonesische vrijheidsstrijders waren vooral verschrikkelijk kwaad en dat leidde soms tot vreselijke daden. Ze verstopten zich achter muren, onder bruggen of in de velden en wachtten tot de mensen die ze moesten hebben langskwamen. Dan sprongen ze tevoorschijn en vermoordden iedereen.

Kun je voorbeelden noemen van overeenkomstige, aanvullende, of ondersteunende informatie, tegenstrijdige of nuancerende informatie?

***De lotus en de waringinboom* – Robin Raven**

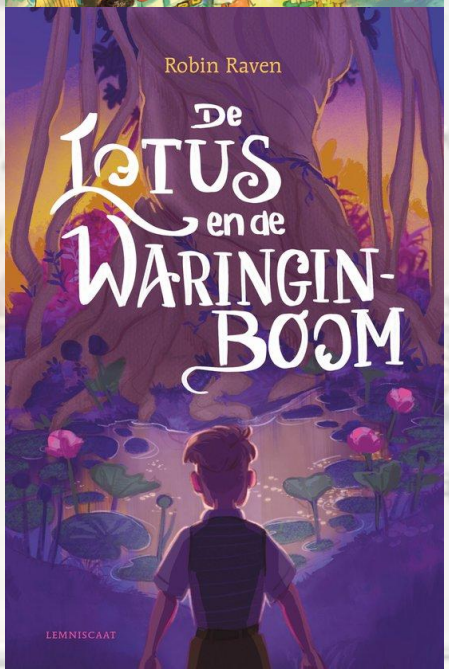
Een Indonesische jongen wordt door twee militairen onder zijn oksels naar binnen gesleurd. De voeten van het slachtoffer slepen over de grond als de voeten van een pop.

Het broodmagere lichaam van de jongen trilt als een espenblad. 'We hebben hem betrapt op wapensmokkel', zegt de wachtmeester. 'We zaten achter pemoeda's aan.' 'De wapens zaten in een mand tussen het fruit: revolvers en handgranaten. Hij dacht dat we het niet doorhadden.' […]

Nu ben ik alleen met de jongen. Een pemoeda. Een terrorist. Maar zo ziet hij er niet uit. Voor me ligt geen volwassene, maar een kind. Hoe oud zal hij zijn? Misschien een paar jaar ouder dan ik!

De jongen kreunt. Ik voel zijn adem in mijn gezicht. Af en toe lijkt hij weg te zakken, maar dan is hij er weer. Hij staart me aan. De mond beweegt een beetje. Een woord. *Merdeka.*

***Het begon met peper* - Marrit Boogaars e.a.**

Soekarno's roep om *merdeka* (vrijheid) had veel Indonesiërs in het hart geraakt. Zij wilden vechten voor hun vrijheid. Het volksveiligheidsleger werd opgericht, maar het was geen kant-en-klaar goed georganiseerd leger om voor de onafhankelijkheid te strijden. Om toch actie te kunnen ondernemen, vormden jongens en jonge mannen groepen die strijdgroepen werden: *pemoeda's* (Indonesisch voor 'jeugd' of 'jongeren'). Deze pemoeda's doken overal op en andere groepen (bendes) sloten zich bij hen aan. Ze gebruikten veel geweld tegen iedereen die niet voor een onafhankelijk Indonesië was. Hun strijdkreet was: Bersiap! Dat betekent: 'Sta paraat!' Nederlanders en Indonesiërs die het meemaakten, noemen deze periode de Bersiap […].

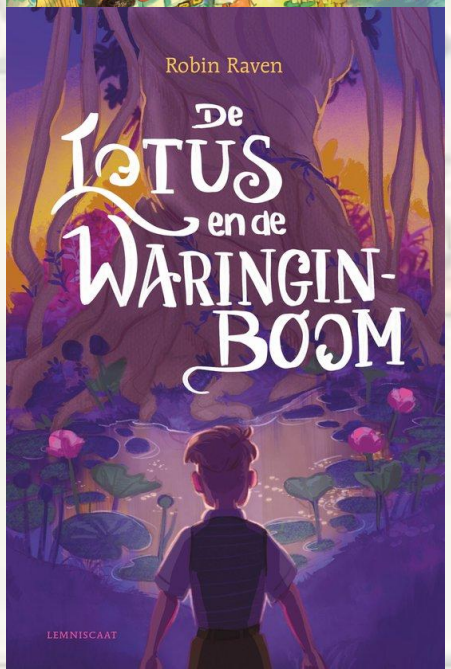
De pemoeda's waren losse strijdgroepen die hun eigen plan trokken. Ze waren bewapend met hakmessen en speren. Ze gebruikten alle scherpe dingen die ze maar konden vinden en plunderden wapenopslagplaatsen van de Japanners. De Indonesische vrijheidsstrijders waren vooral verschrikkelijk kwaad en dat leidde soms tot vreselijke daden. Ze verstopten zich achter muren, onder bruggen of in de velden en wachtten tot de mensen die ze moesten hebben langskwamen. Dan sprongen ze tevoorschijn en vermoordden iedereen.

Kun je voorbeelden noemen van aanvullende, overeenkomstige of ondersteunende informatie, tegenstrijdige of nuancerende informatie en verschillende perspectieven?

non-fictie: meer gericht op de feiten en bredere context.

fictie: minder context, focus op de gevoelens die de situatie oproept

Overeenkomstige informatie Wat is precies hetzelfde? **(tekst 1 = tekst 2)**	- **Pemoeda's zijn jonge strijders** - **Pemoeda's zijn zwaar bewapend** - **Pemoeda's vechten voor een vrij Indonesië (*merdeka*)**
Aanvullende informatie Wat leer je nog méér? **(tekst 1 + tekst 2)**	- **Pemoeda's zijn geïnspireerd door Soekarno** - **Pemoeda's opereren als guerillastrijders in bendes** - **Pemoeda's ontstonden naast het volksveiligheidsleger**
Ondersteunende informatie Wat begrijp je nu beter? **(tekst 1 & tekst 2)**	- **Pemoeda's hebben (ook) granaten en revolvers (tekst 1)** - **...want ze plunderden Japanse wapenopslagplaatsen om aan zulke wapens te komen (tekst 2)**
Tegenstrijdige of nuancerende informatie Wat spreekt elkaar tegen of nuanceert de andere tekst? **(tekst 1≠ tekst 2)**	- **Pemoeda's zijn niet alleen tot de tanden bewapende guerillastrijders, maar ook kinderen zijn betrokken (bijv. smokkelaars).** - **Pemoeda's hebben *bersiap* als strijdkreet (tekst 2), maar de gewonde pemoeda fluistert *merdeka* als strijdkreet (tekst 1)**

Aanbeveling 1: Scenario's benutten (MD-Trace en RESOLV model: Britt & Rouet, 2012; Rouet et al., 2017)

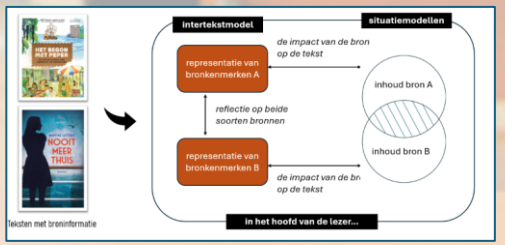
Taakgericht lezen

RESOLV: De context bepaalt hoe de lezer de *taak* interpreteert en welk *taakmodel* de lezer opstelt.

Werkstuk, spreekbeurt, betoog of debat

Wat zijn pemoeda's precies? Baseer je antwoord op tekst 1 en 2.

Is elke pemoeda een harteloze terrorist? Onderbouw je antwoord met tekst 1 en 2.

Taakmodel
Wat wil ik bereiken?

Infocheck
Heb ik (nu) alle informatie?

Tekstverwerking
Selecteren en lezen van teksten

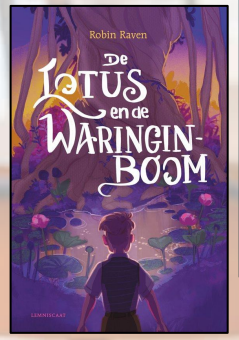
Taakproduct
Wat heb ik gevonden?

Taakevaluatie
Is dat toereikend of is er meer nodig?

Aanbeveling 2: stapsgewijze aanpak

Oog voor broninformatie

Bronkenmerken per tekst

Bronkenmerken Tekst A
☑ Oppervlaktekenmerken
☑ Bruikbaarheid: relevantie & betrouwbaarheid

Bronkenmerken Tekst B
☑ Oppervlaktekenmerken
☑ Bruikbaarheid: relevantie & betrouwbaarheid

Bron x Inhoud evalueren

Relevantie

Gegeven scenario A…,
Welke tekst is dan het meest geschikt/nodig om…?

Betrouwbaarheid

Als we de bron analyseren,
welke tekst geeft dan de beste informatie?

Vergelijkende uitspraken kunnen doen: kerndoelen

Doorlopend: modeling en instructie over strategische aanpak, oog voor *vragen stellen* en *parafraseren*

Aanbeveling 3: Verweef het in je curriculum (meta-analyse Barzilai et al., 2018)

Hoe onderwijs je dit goed?

Meervoudig tekstbegrip onderwijzen

doelgroep

context: het taalonderwijs, bij geschiedenis (bronnen) en bij wereldoriëntatie

doelgroep: ook in PO en onderbouw VO

lesactiviteiten

Samen oefenen (bijv. zoek de tegenstrijdigheden)

Modeling van integratie (bijv. hoe kom je tot intertekstuele inferenties?)

Graphic organizers (bijv. hoe orden je inhoudelijke informatie en broninformatie?)

Individuele oefening

schrijftaken

Combineer met goede **schrijftaken over bronnen**, zoals:

⇒ Argumentatietaken
⇒ Syntheseteksten
⇒ Vergelijkingsteksten
⇒ Onderzoekstaken

teksten

niet teveel teksten tegelijk combineren

benut **tegenstrijdige teksten** (meer bronreflectie)

Leerlijn in het basisonderwijs

Wat kunnen leerlingen aan?

Wat kun je doen in de onderbouw?

Wat kun je doen in de middenbouw?

Wat kun je doen in de bovenbouw?

Authentieke leeservaringen

Intermezzo: Philou

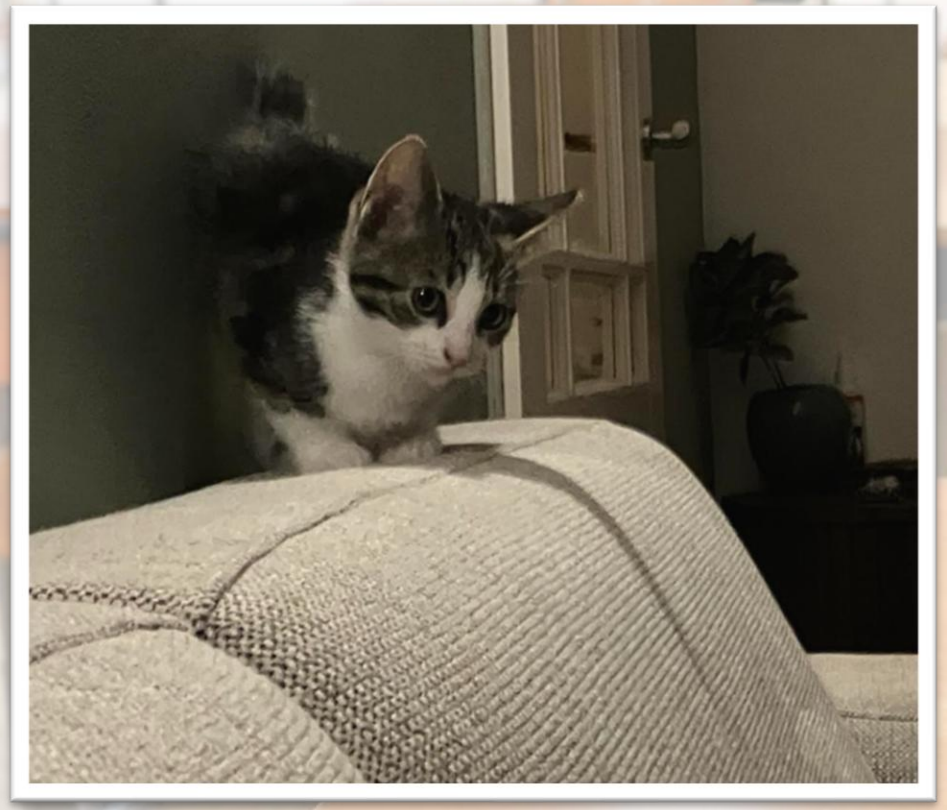

Kittens houden van droge voeding, want ze vinden het leuk om te knabbelen en om hun portie in meerdere keren op te eten. Brokjes zijn daar uiterst geschikt voor omdat ze lang vers en krokant blijven. Droge voeding is ook erg gemakkelijk te bewaren en te doseren (u hoeft het niet in de koelkast te bewaren, een koele droge plaats is voldoende). Het is belangrijk de aanbevolen dagelijkse hoeveelheid op de verpakking te volgen. Dit om overvoeding of ondervoeding te voorkomen, beide zijn immers erg schadelijk voor de goede ontwikkeling van uw kat

Nat voedsel heeft een hoog vochtgehalte dat jouw kitten hydrateert en biedt een gemakkelijkere overgang van de moedermelk wanneer kittens voor het eerst worden gevoed, vooral wanneer het geleidelijk wordt geïntroduceerd. Nat voedsel is ook beter geschikt voor het melkgebit van een kitten, dat pas verschijnt op een leeftijd van 6-8 weken. Een dieet combinatie van nat voedsel en kitten droogvoer is acceptabel als het droogvoer wordt bevochtigd voordat het aan kleinere kittens jonger dan 8 weken wordt gegeven. De juiste dosering van kittenvoer is cruciaal voor een gezonde groei. Voor een 8 weken oude kitten is ongeveer 250 gram natvoer per dag een goede richtlijn, verdeeld over meerdere maaltijden.

Authentieke leeservaringen

Intermezzo: Philou

ElvishMystical • 1 jaar geleden

Whiskas is junkfood voor katten.

Wetenschappelijke bronnen

Onze kattenvoer review van Whiskas baseert zich op de uitgebreide voedingslijsten van Marilyn Bakker (Catmoneo), aangevuld met onafhankelijke studies over de voedingsfysiologie van katten, macronutriëntenverhoudingen en de impact op de gezondheid. Deze wetenschappelijke publicaties hielpen ons om de kwaliteit en samenstelling van Whiskas kattenvoer kritisch te beoordelen:

- **FEDIAF (2025)** & **NRC Nutritional Requirements (2025)** – Officiële referenties voor minimale voedingsnormen; gebruikt als benchmark bij de beoordeling van Whiskas kattenvoer.
- **Eisert (2011)** – Beklemtoont dat katten obligate carnivoren zijn en een hoog aandeel dierlijk eiwit nodig hebben; relevant bij de beoordeling van formules met plantaardige vulstoffen.
- **Hewson-Hughes et al. (2011)** – Toont de natuurlijke voorkeur van katten voor energie uit eiwit in plaats van uit koolhydraten; ondersteunt onze kritiek op hoge zetmeelgehalten bij Royal Canin.
- **De Oliveira et al. (2008)** – Onderzoekt verschillende koolhydraatbronnen en hun effect op bloedsuiker; nuttig bij de analyse van gebruikte graansoorten in Royal Canin.
- **Farrow et al. (2013)** – Bespreekt het effect van macronutriënten op postprandiale glycemie en energie-inname; ondersteunt onze argumentatie rond overgewichtrisico.
- **Böswald et al. (2017)** – Geeft inzicht in fosfor- en eiwitbalans bij katten; relevant voor varianten met verhoogde mineralenwaarden.
- **Hoenig & Ferguson (2002)** – Onderbouwt de verschillen in energiebehoefte bij gesteriliseerde katten, vaak doelgroep van specifieke Royal Canin-lijnen.
- **Plantinga et al. (2011)** – Vergelijkt commerciële diëten met het voedingsprofiel van wilde katten en illustreert de kloof tussen natuurlijke en industrieel bewerkte voeding.
- **Zoran & Rand (2013)** – Over de rol van voeding bij diabetespreventie; relevant bij het beoordelen van Royal Canin varianten met hoog koolhydraatgehalte.

Leerlijn voor meervoudig tektbegrip

Voorzichtige suggesties

- Ontdekken dat teksten over hetzelfde onderwerp ook verschillende informatie kunnen bevatten.
- Bespreek met leerlingen (genre)kenmerken van bronnen over hetzelfde onderwerp: welke verwachtingen werkt dat op?
- Laat leerlingen na het (voor)lezen van twee teksten
  - de belangrijkste gedachtegang van tekst 1 en tekst 2 navertellen
  - aanwijzen welke informatie uit welke tekst komt
  - bronkenmerken van elke tekst bestuderen (incl. genre)
- Bedenk een overkoepelende vraag over beide teksten
  - overeenkomsten en verschillen in de inhoud zoeken
  - de inhoud van beide teksten visueel ordenen
  - een tegenstrijdigheid zoeken
- Nadenken over bruikbaarheid van teksten bij doel X
  - welke tekst is betrouwbaar/relevant genoeg om te gebruiken voor…?

Taken bedenken

Meervoudig tekstbegrip stimuleren

Wat voor taken kun je aanbieden voor meervoudig tekstbegrip?

Wat voor taken kun je aanbieden voor meervoudig tekstbegrip?

Nederland is misschien haar vaderland, maar Indië is het moederland dat haar heeft voortgebracht en nu zegt dat Lily haar kind niet is. Dat is ze wel! Haar keel wordt dik en tranen dringen zich naar buiten.

Bijna geluidloos komt Bennie achter haar aan en hij legt een hand op haar schouder. 'Denk aan de *bersiap**!'

'Nee! Lily schudt zijn hand weg. 'Nee! Daar wil ik niet meer aan denken.'

'En de bevrijding? Hoe was die?'

Lily laat zich in een dekstoel zakken en slaat haar handen voor haar ogen, alsof ze daarmee Bennie kan laten verdwijnen. Maar aan het piepen van hout op hout hoort ze dat hij een stoel naast de hare trekt. 'Mijn broer Harry praatte op dezelfde manier met mij,' zegt hij. 'Hij benoemde de zaken die ik heel vervelend vond, waar ik het niet over wilde hebben. En het heeft geholpen.'

Lily verstopt haar gezicht dieper in haar handen. Nu moet ze er toch aan denken. 'Wij merkten helemaal niets van de bevrijding,' zegt ze zacht. 'We hoorden het pas een week later van de Japanners van het kamp. We moesten allemaal bij elkaar komen, en toen vertelde de kampcommandant dat Japan de week ervoor verslagen was. Hij kletste er een beetje omheen, want een Japanner verliest natuurlijk nooit. Het duurde dus even voordat het tot ons doordrong, maar daarna veranderde er niet veel. We moesten nog meer dan twee maanden in het kamp blijven, omdat we nog steeds in gevaar waren. Nu waren het de pemoeda's die ons bedreigden. Mensen als jouw broer Harry!' Lily tilt haar hoofd uit haar handen en kijkt hem aan. 'Die sloegen Europeanen dood alsof het vliegen waren!'

Nadat Japan zich had overgegeven, verklaarde Soekarno op 17 augustus 1945 dat Indonesië een vrij land was. Daarna volgde een chaotische en gewelddadige tijd waarin veel groepen vochten om de macht in het land. De pemoeda's doken overal op en andere groepen (bendes) sloten zich bij hen aan. Ze gebruikten veel geweld tegen iedereen die niet voor een onafhankelijk Indonesië was. Hun strijdkreet was: Bersiap! Dat betekent: 'Sta paraat!' Nederlanders en Indonesiërs die het meemaakten, noemen deze periode de Bersiap. […]

De Indonesische vrijheidsstrijders zochten overal naar Nederlanders. Als ze die vonden, liep het bijna nooit goed af. Maar ook Chinezen, Japanners en Indo-Europeanen waren niet hun leven zeker. Misschien denk je nu dat iedereen die Indonesisch was dus wel rustig over straat kon, maar dat was toch niet zo. Indonesiërs die voor de Nederlandse overheid hadden gewerkt of Indonesiërs die rijk waren en in grote huizen woonden, werden ook aangevallen. Het was voor iedereen een ontzettend gevaarlijke tijd. Soekarno besloot om de Nederlanders in kampen te zetten omdat het zo gevaarlijk was op straat. Hiervoor werden kampen gebruikt die tijdens de oorlog van de Japanners waren geweest. De mensen die eerst in kampen opgesloten waren door de Japanners, werden nu dus door hen beschermd!

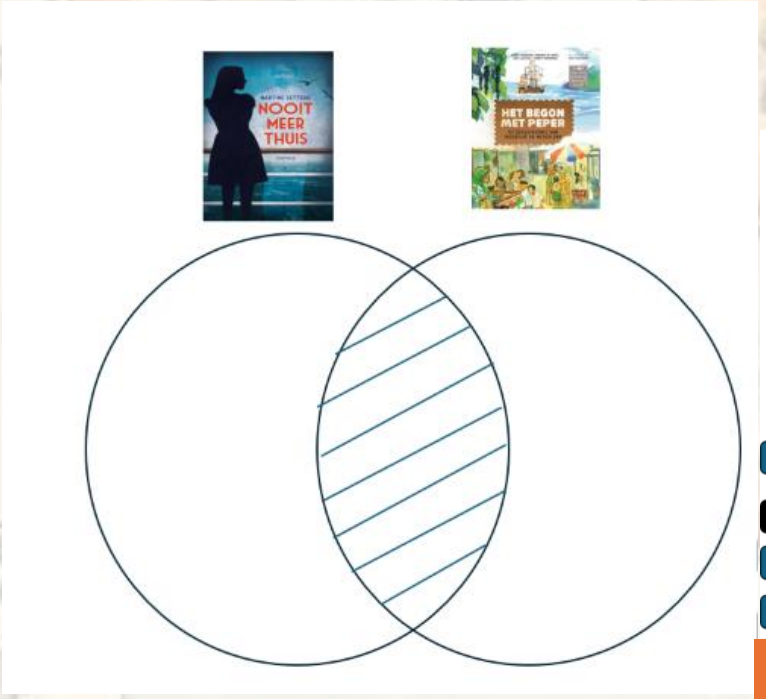
Matrix

Vul het schema in. Welke informatie komt uit welke tekst?

Uitspraak	Nooit meer thuis	Het begon met peper
De Nederlanders in Indonesië werden voor hun eigen veiligheid na de oorlog opnieuw in kampen gezet.	V	V
Pemoeda's waren gevaarlijk voor zowel de Nederlandse bevolking als voor de Indonesiërs zelf.		V
De pemoeda vermoordden veel mensen.	V	V
De pemoeda streden voor een onafhankelijk Indonesië		V
Veel Nederlanders verlieten uiteindelijk Indonesië	V	

Overkoepelend begrip visualiseren

Venndiagram

- Twee kampperiodes voor Nederlanders
- Bevrijding van de Japanse overheersing
- Gevaar voor niet-Nederlandse bevolking
- De bersiap
- Ontstaan en doelen van de pemoeda
- Wreedheden door pemoeda
- Datering van de bersiap
- Nederlanders in gevaar
- Gedwongen vertrek uit Indonesië

Evt. met scaffolding

Visualiseren van de inhoud (en/of bronkenmerken)

Broninformatie ordenen

Orden de broninformatie in kolommen, in samenhang met doelen van de schrijver of lezer.

Historische roman

Ooggetuigen met gekleurd perspectief: één kant van het verhaal

Je wilt begrijpen hoe enkele Nederlanders de bersiap in Indonesië hebben ervaren.

Je wilt je verdiepen in de gevoelens en trauma's van Nederlanders die de bersiap hebben meegemaakt.

Informatieboek

Neutrale verteller gericht op beide kanten van de gebeurtenissen

Je wilt details over de tijdlijn, betrokkenen en doelen van het geweld tijdens de bersiap

Je wilt je verdiepen in beide kanten van het verhaal: de Nederlanders en de Indonesische pemoeda.

Prikkelende uitspraak

Lily:

‘Die pemoeda’s sloegen Europeanen dood alsof het vliegen waren!’
Lily is erg boos op de Indonesische vrijheidsstrijders.

(a) Welke redenen heeft Lily om zo boos te zijn op de pemoeda’s?
(b) Bespreek vanuit tekst 2 (*Het begon met peper*) in hoeverre deze boze uitspraak van Lily wel of niet terecht is.
(c) Vind je dat een schrijver dit zo mag opschrijven?
(d) Waarom is het zinvol om deze twee teksten naast elkaar te lezen? Wat levert dat op?

Afsluiting

Meervoudig tekstbegrip?

Zorg voor (authentieke) leestaken of scenario's die de kans bieden om bronnen naast elkaar te zetten

Geen 'losse situatiemodellen', maar een geïntegreerd situatiemodel + bronkenmerken (documentenmodel)

Maak leerlingen bewust van bronkenmerken en leer ze dit meenemen in hun blik op bruikbaarheid

Houd het klein maar prikkelend: beperkt aantal teksten, opvallende kenmerken, tegenstrijdige inhoud